

Van de eerste tot de laatste Moabeernd

Het klonk als muziek in mijn oren: *Kappertje... Jehan van de Moabeernd*.

Het voelde allesbehalve als een scheldnaam. Het was een liefkozing zonder aanraking, een omarming zonder knuffel. Het voelde als een gewaardeerd lid van de straatmakers, de klasgenoten, de voetbalvrienden en de toneelgroep.

Toen ik in 1967 Rijssen verliet, moest ik het zonder doen. Zo'n mentale omarming werd ik later nog wel eens gewaar, als ik af en toe oudere Rijssenaren ontmoette.

Waarom werd ik '*Kappertje van de Moarebeernd*' genoemd?*

Wie was de eerste met die bijnaam?

Niet mijn vader *Bennadje van de Moarebeernd*. Hij staat hier in karakteristieke houding voor het pand van zijn (voor)ouders aan de Elsenerstraat 31 in Rijssen, linkerhand in de broekzak, sigaret in de rechter.

Was de in 1675 geboren Jan Geusendam de eerste? Hij kwam mogelijk ter wereld op het Erve Geusendam. Dat lag op de driesprong Enterstraat-Oosterhofweg. Zeker is dat niet. Wel is bekend dat op zijn bidprentje de 's' in zijn naam veranderd was in een 'z'.

*zie bijlage Kwartierstaat

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Hij was mijn oudbetovergrootvader als we de Aldfaer-versie 10.1.kwartierstaat mogen geloven. Jan was wever, blauwverver en fabrikant. Zodoende hield hij weven, verven en opkopen van linnen, katoenen en wollen fabricaten in eigen hand. Met het winnen van turf in het moor (moar) heeft hij zich volgens overleveringen niet of nauwelijks bezig gehouden.

Hij was dus niet de eerste.

De bijnaam kwam pas ruim honderd jaar later, toen mijn oudouder Beernd (Bernardus Geusendam 1769-1846) in de gaten kreeg dat turf in de toenmalige energiewereld '*beteun*' en dus gewild was. De aanvoer van kolen vanuit het geïsoleerde Limburg ging moeizaam. Dat zou pas na Napoleon en de Franse overheersing beter worden.

Beernd wist van zijn vader Hendrik Geusendam dat de drost van Twente op 5 juni 1763 de turfverordening had uitgevaardigd. Turf steken mocht alleen nog "*tot haar eygen nooddruft benodigt*". Uit de modderige veengronden rond de stad Rijssen mocht geen turf meer gewonnen worden om te verkopen buiten de stadswallen.

Op zijn 21 ste verjaardag, 26 maart 1790, richtte Beernd een '*onderneming*' op die zich bezig ging houden met turf steken uitsluitend ten behoeve van Rijssenaren. Het moaren door zijn vader, zijn opa Arnoldus ten Geusendam en diens vader Jan Geusendam kreeg bedrijfskarakter.

Daarvoor trommelde hij wat mûege (kameraden) bij elkaar. Wat ze in Holland, De Weerribben en Drente konden, moesten zij toch ook kunnen. Veen steken en in mootjes te drogen leggen, was zwaar werk, maar geen kunst. Het was mooie brandstof naast hout en kolen. Belangrijker nog: turfstekers konden tegen een gering bedrag, de afgegraven veenlandjes in eigendom krijgen. Grond, vraag het boeren, is als goud in een kluis. Dat bescherm je, hou je in eigendom, verkoop je niet en houdt haar waarde.

Beernd en de mûege zagen al visioenen over uitdijend grondbezit. Middeleeuwse boeren waren toch ook langzaamaan van boerenerf gegroeid naar hoeven, havezaten en kastelen en adeldom. Eind 18e eeuw kon daar geen sprake meer van zijn. Wel werd de vroegere markengrond strookje voor strookje, landje voor landje onttrokken aan het gemeenschappelijk bezit. Op oude kaarten van Rijssen is dat goed te zien: de veengronden zijn daarop weergegeven als langwerpige stroken, '*goudstaven*' in de fantasie van Beernd. Met de mûege als soort van coöperatie, ging Beernd '*moarn*' zoals Rijssenaren zeiden. Het duurde dan ook niet lang of hij kreeg de bijnaam: Moabeernd, Moarbeernd of Moarebearnd. Dat was geen scheldnaam en geenszins minachtend bedoeld. Het was een kwalificatie van zijn persoonlijkheid. De bijnaam bleef nog generaties lang.

Bernardus Geusendam geboren 26 maart 1769 was de eerste Moabeernd. De laatste die zo werd aangesproken, maar nooit een turfje heeft gestoken, ben ik.

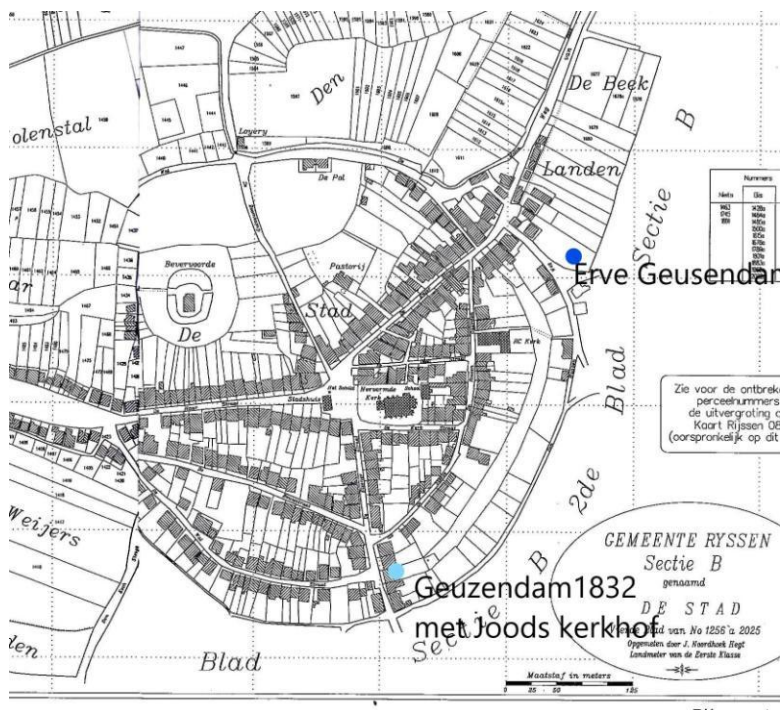
Na 1900 werd turf als fossiele brandstof in Nederland steeds meer vervangen door kolen, olie en gas. In onze 22ste eeuw rust op alle drie nagenoeg alweer een taboe. Kolengestookte centrales verdwijnen. Olie als brandstof voor motoren maakt plaats voor elektrische stroom en we gaan van het gas af.

Wat turf was voor de Moarebeernd, is voor zijn nazaten zonne-, wind-, kernenergie en waterstof.

Johan Geusendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Hoe kwamen de Moabeernds terecht aan de Elsenerstraat?

Antonius Geuzendam, de tweede Moabeernd, zoon van de eerste, mijn betovergrootvader, trouwde 19 juni 1829 met Hendrica Weusthuis. Haar vader bezat naast vele andere gronden, waarschijnlijk 'goudstaven', ook een langwerpig perceel aan de Elsenerstraat. Dat kreeg Toone van de Moarebeernd, zoals hij werd genoemd, door zijn huwelijk in bezit. Hij bouwde daar het voor die tijd moderne pand. Op de foto, eind twintiger jaren/ begin dertiger van de 20e eeuw, is te zien, dat de meest gangbare naam de bijnaam was. De eigenlijke naam staat tussen haakjes.

Achter het perceel lag de Joodse begraafplaats met het metaheerhuis, waar de reinigingen plaatsvonden van de overledenen. Het perceel lag oorspronkelijk buiten de bebouwde kom, want Joodse begraafplaatsen lagen er nooit binnen, omdat lijken als onrein werden beschouwd. Op de kaart uit 1832 is te zien dat het Bet Kevarat, huis der graven, Bet Chaim, huis van het leven, of Bet Olam, huis van de wereld, binnen de wal lag, aan de Hagen, wellicht als gevolg van stadsuitbreiding.

De reden tot ruiming in 1949 kan daar mee te maken hebben. Er moet wel een zeer dringende reden zijn geweest, omdat Joodse begraafplaatsen normaliter niet geruimd 'mogen' worden. De confrontatie met de verschrikkingen van de Holocaust kan ook motief zijn geweest. Wat te doen met de tevergeefs wachtende open plekken? De lichamen van de meer dan honderd vermoorde Rijssense Joden zouden er nooit hun eindbestemming vinden. De zielen waren teruggekeerd naar God, de lichamen zouden nooit het Bet Kevarat, Bet Chaim of Bet Olam bereiken. Stolpersteine kenden we nog niet en de wonden nog te vers om van de dodenakker een monument vol lege sarcofagen te maken. De tijd was nog niet rijp voor tomben als stenen tafelen met daarin de personalia gebeiteld en tien nieuwe geboden: nie wieder Genocid-Antisemitismus-Konzentrationslager-Giftgas-Hitlers-Nazis-Beseitigung-Ausradierung- zuschauen-verneinen?

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Misschien was de gedachte achter de ruiming wel het symbolisch bijzetten van de verdwenen lichamen op een nieuwe eindbestemming, herenigt met hun eerder gestorven voorvaderen.

Negen jaar was ik toen de kisten in een sobere ceremonie werden herbegraven op de sinds 1878 bestaande Joodse begraafplaats op de Brekelt aan het einde van de Arend Baanstraat.

Bij de bouw van het pand aan de Elsenerstraat 31 hield mijn betovergrootvader rekening met de komst van kachels en de noodzakelijke rookkanalen. Moderniteiten als aparte ingangen voor scheerkamer/ tabakswinkel, woning en stal, baarden opzien in het tweede decennium van de 19e eeuw. De Moabeernds waren bij de eersten in Rijssen die stal/boerderij, woonhuis, winkel en ambachtsruimte van elkaar scheidden.

In de herfst en de winter droegen Toone en zijn vrouw Hendrica meerdere lagen kleding over elkaar. De stilstaande lucht tussen de lagen isoleerde prima. Hendrica had twee stoven: een om de voeten op warm te houden en een onder de stoel voor een warme zitting.

Toone was als wever/barbier/chirurgijn* geen lang leven beschoren. Hij stierf in 1849 42 jaar oud. De stadsboerderij annex barbiersalon en tabakswinkel kwamen aan zijn zoon Bernardus Geuzendam, de derde Moarebeernd, mijn overgrootvader.

Diens zoon Anthony, de vierde Moarebeernd 1861-1932, mijn opa, Toone van de Moarebeernd, nam eind 19e eeuw de zaak over van zijn vader. Hij peigerde zich niet meer af in het moor. Hij oefende hij nog uitsluitend het beroep van barbier uit.

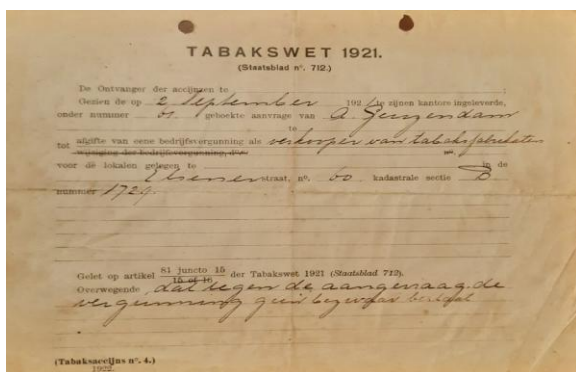
Dat kon ook, omdat steeds meer mannen zich meestal twee keer per week lieten scheren.

Wie het zich kon permitteren, onderwierp zich drie keer in de week aan Lange Jaap.

Dagelijks was het een gezellige boel in het *café zonder drank*, de scheerkamer waar de laatste nieuwtjes werden uitgewisseld, geluld en geroddeld werd. Er was pruimtabak te koop, sigaren en in toenemende mate sigaretten. Het was er lekker warm. Naast de kachel stond een spuugbak voor de pruimers. Men kruiste er de degens over religie, de opkomst van de jutefabriek, nieuwe kerkrichtingen en besprak met respect de zeldzame gelukkigen die 's nachts het licht hadden gezien. Zo'n gepredestineerde met een hemels lot, ging verder vaak in het zwart gekleed door het leven, als voorganger of geroepen als dominee.

De salon hing regelmatig vol rook en dat werd er niet beter op toen de Tabakswet van September 1921 kwam.

De Ontvanger der Accijnzen verleende mijn opa 'eene bedrijfsvergunning als verkooper van tabaksfabrikaten'. Daarvan profiteerde later ook ik: gratis sigaretten.

*"Een chirurgijn was een medisch behandelaar van kleine uitwendige kwalen. Het vak kwam voort uit het vak van de barbier" Wikipedia.

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Mijn opa trouwde in 1890 met Gezina Kamphuis.

Zorgeloos was zijn leventje tot dan toe geweest. Hij kon als tweede eerstgeborene zo in de zaak stappen als oudste zoon. De aanvankelijk eerstgeborene, ook een Anthonij, leefde slechts 65 dagen. Toone en zijn bruid werd op het bruiloftsfeest bij café 'De Beiltbakker' hartstochtelijk een prachtige toekomst toegezongen. Die pakte heel anders uit.

De ellende bij de geboorte van de eerste vijf kinderen die het jonge paar kreeg, is nauwelijks te beschrijven. De blijdschap over de zwangerschap van de eerste, maakte plaats voor intense droefenis toen het kind kort na de geboorte overleed. Ook al gebeurde dat in die tijd vaak. 'Wennen' deed het nooit.

Bij de tweede was de spanning te snijden. Zou het dit keer goed gaan?

Nee!!

Bij de derde was er slechts hoop. Volgens Václav Havel *is hoop niet optimisme, niet de overtuiging dat iets goed zal aflopen. Hopen is zeker weten dat iets zinvol is, ongeacht de afloop.*

Het liep niet goed af. Toch bleef de hoop. Zinvol? Wrange gedachte: uiteindelijk ja, want tenslotte zou ik er nooit zijn geweest als de geboorten goed waren afgelopen.

Bij de vierde?

Mijn overgrootouders, mijn opa en Gezina, haar ouders en de hele naaste gemeenschap, ze deden wat ze konden. Ze baden, duimden met stokkende adem in de keel, staken kaarsen op bij het Maria-altaar in de kerk, beenden op en neer, heen en weer, probeerden afleiding te vinden bij de smederij van Lang'n Jan aan de overkant, stonden klaar met warm water voor de vroedvrouw, hielden elkaar vast en ... hoopten.

Tevergeefs.

Vijf jaar na het huwelijk had zich voor de vierde keer opnieuw een ramp voltrokken.

De rol van de pastoor zal wel een troostende zijn geweest, maar van de kerkgang kon hij Gezina niet vrijwaren. Dat was een rituele zegening en dankzegging van de kraammoeder meestal tien dagen na de bevalling. Ze mocht voor het eerst weer naar de kerk. Het 'huisarrest' werd daarmee opgeheven. Formeel was het geen reinigingsritueel, maar veel vrouwen hebben dat wel zo ervaren, omdat de kerk in het Rijke Roomse Leven de kraammoeder na de bevalling als onrein beschouwde. De gewijde makkers in de Heer, gehuld in een witte superplie (koorhemd) en stola, lieten dat maar zo. Ze haalden de vrouw op achter uit de kerk. Die pakte de stola vast en op anderhalve meter afstand werd ze meegevoerd naar het Maria-altaar voor in de kerk. De heren zouden eens besmet kunnen raken.

De misdienaar kon zien, dat ze voor de zegening nog eerst de biechtstoel ingingen. Bij het verlaten kreeg de vrouw vaak een kaars in handen geduwd, waarna de zegening plaatsvond. Voor Gezina moeten de kerkgangen godgeklagde kruiswegen zijn geweest, hemeltergende en infame opdrachten, allerminst dankzeggingen. De kwelling zalfde niet, maar reet de wonden steeds weer open. Nadat ze geld in de geopende hand van de priester had gestopt, was ze weer rein tot de volgende geboorte.

Ook op de vijfde bevalling rustte geen zegen. Ze maakte verzwakt en murw geslagen voor de vijfde keer de miserabele kerkgang. Net als de vorige, was ook deze de start naar de volgende zwangerschap. Dat die zesde haar laatste zou zijn, kon ze niet bevroeden.

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

November 1896 raakte ze voor de zesde keer zwanger. Vijftien juli 1897 werd Riek geboren na een ongenadige, onmenselijke bevalling, die gepaard ging met veel bloedverlies. Gezina vocht in het kraambed voor haar leven. Bij haar naasten kon je de versnelde ademhaling als het ware horen, de bonkende hartslag voelen en de verhoogde bloeddruk aflezen.

Gezina Geuzendam-Kamphuis van de Moarebeend, nog geen zeven jaar getrouwd met Toone van de Moarebeernd, waarvan viereneenhalf jaar zwanger, overleed 9 augustus 1897 in haar kraambed. Mijn opa en zijn dochter Riek bleven achter zonder vrouw en moeder.

Er zijn mensen voor minder zalig of heilig verklaard. Daarvoor hoort er een wonder plaats te vinden. In het Rijke Roomse Leven vinden wonderen nog steeds plaats. In 2021 is een onverklaarbare genezing in Canada als wonder erkent. Dat werd toegeschreven aan Titus Brandsma, zodat die heilig verklaard kon worden.

Voor Gezina was er nog net tijd om haar de laatste sacramenten der stervenden toe te dienen, zodat ze in gewijde aarde kon worden begraven. Die ceremonie was net als dopen voorbehouden aan gewijde priesters. Dopen mocht en moest iedereen in tijden van nood. Er mochten geen zieltjes verloren gaan. Voor wie of wat niet? De hemel? De burgerlijke stand? De som van het aantal katholieken? De macht van het getal?

Of dat wettelijke voorschrift door het kerkelijk parlement in Rome of Utrecht al is gewijzigd, weet ik niet. Misschien is de gang van zaken nog als vanouds. Net zoals ambtelijke molens, malen zeker kerkelijke, langzamer dan turf droogt in de regen.

Ongedoopt telde je na het Rijke Roomse Leven niet mee, werd je in ongewijde grond begraven, meestal achter een heg. Het jonge zieltje werd bewaard in het voorgeborchte. Waar Gezina's ziel is terecht gekomen, de hel, het vagevuur, de hemel? God mag het weten, adres onbekend.

Of de eerste vijf geborenen van Gezina en Anthony tijdig gedoopt zijn, is onbekend. Op de katholieke begraafplaats in Rijssen zijn hun grafjes niet terug te vinden.

Gezina ligt daar wel begraven. Op het vroegere metalen grafkruis stonden haar naam, geboortedatum en sterfdatum vermeld, samen met die van Anthony en zijn tweede vrouw Antonia Michael Filart.

Toen begin 21ste eeuw dat metalen kruis is vervangen door een moderne grafsteen, zijn daarop de gegevens van Gezina niet meer weergegeven.

Verdwenen, maar bestaan heeft ze en daar begraven is ze ook.

Hier loopt de oude Toone van de Moarebeernd, met zijn kleindochter Siene, dochter van Riek.

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Toone hield zichzelf op de been met behulp van zijn ouders, burens, zijn broers en jongere zus Johanna, die later liefdezuster werd in Tilburg, Zwolle en Amsterdam.

Opa herstelde en trouwde 16 oktober 1900 voor de tweede keer met Antonia Michael Filart . Uit dat huwelijk werd Bernard geboren, mijn vader en diens zus Bertha.

Bernard, Bennadje van de Moarebeernd, had tot zijn veertigste een prachtig leven.

Als enige zoon kon hij met zijn vrienden uitbundig genieten van de jeugd als toneelspeler bij Kunst naar Kracht, de reizen naar steden in de Zuidelijke Nederlanden en wijnfeesten langs de Moezel.

Bij zijn vrienden zag hij dat hun winkels en steenfabrieken floreerden.

Arnold van de Plesse kon zich zelfs een van de eerste auto's in Rijssen veroorloven. Hein en Theo van Janheedt dreven goed draaiende mode-, tabaks- en slijterijzaken. Gerrat van't Meijken veranderde zijn kruidenierswinkel in een soort van 'supermarkt' avant la lettre.

De sleutel was: vernieuwen, uitbreiden en investeren, mee opgaan in vaart der volkeren.

Zo rijpte er ook in de kop van mijn vader een ambitieus plan: bouwen en trouwen.

Bennadje in de dertiger jaren

Dat laatste trouwens niet te vroeg.

Zijn vader Anthony overleed in 1932. Bij de oosterburen kwam Herr Hitler aan de macht. De bruinhemden namen daar de teugels over. Bennadje deed dat aan de Elsenerstraat 31.

Ogenschijnlijk leek er weinig aan de hand. Het leven in Rijssen ging als vanouds zijn gang.

Wat over de grens steeds grimmiger en angstaanjagender werd, drong mondjesmaat door tot de westelijke wereld. Televisie bestond niet, radio was voor velen nog beperkt tot zogenaamde distributie, een geelachtig bakelieten kastje ergens aan de muur. Telefoon?

Natuurlijk niet: Jan met de Panne als stadsomroeper.

Kranten of andere media waren niet of nauwelijks beschikbaar, zeker niet voor Jan met de Pet. Ook niet voor Bennadje, al droeg hij een hoed.

Hij liet de stadsboerderij annex barbierszaak tot de grond toe afbreken. Het pand dat zijn overgrootvader had laten bouwen, werd vervangen door een moderner pand, mijn geboortehuis.

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Bennadje had natuurlijk wel gehoord van de ellendige tijd die zijn vader had moeten doormaken met het achterelkaar verliezen van vijf pasgeboren kinderen en zijn vrouw in het kraambed. Uit verhalen vernemen is toch een wat ander chapter dan het zelf aan den lijve ondervinden. De gemoedstoestand van beiden was verschillend. Anthony was al blij dat hij zijn leven op rit had kunnen houden. Bernard had nog slechts voorspoed gekend, kon dromen waarmaken zoals zijn grootvader, overgrootvader en betovergrootouders hadden gedaan.

Het is eigenlijk verbazingwekkend dat zo kort na de enorme wereldrecessie van 1929, het op de kleine Rijssense schaal ook in economisch opzicht, zo goed ging.

Van de wisseling van Weimarrepubliek naar Derde Rijk lag men vooralsnog niet wakker, ook al hing er een tweede wereldoorlog in de lucht. Van de eerste had Nederland weinig last gehad als neutraal land.

Toch nam dichtbij over de oostgrens onheilspellend de massahysterie toe.

In die tijd bouwde Bennadje zijn pand met aparte portieken voor de herenkapsalon en tabakszaak en de nieuwe dameskapsalon en parfumeriewinkel. Daarboven verrezen slaapkamers en erachter een woongedeelte voor zijn moeder en zus en een woongedeelte voor hem, mijn moeder Willemien en hun latere acht kinderen. Bij de herinrichting van het centrum in 1972 maakte het plaats voor een speelgoedwinkel van Intertoys.

(laatste foto uit 1972 tijdens de ontmanteling van het pand)

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Tijdens de oorlog hield Bennadje met zijn klanten de vorderingen van de nazi's bij met knopspelden en vlaggetjes op een grote landkaart boven de lange eikenhouten bank in de kapsalon. Of het wel of niet conform de norm van de toenmalige heersers was, speelde geen rol. NSB-klanten en Duitse soldaten kenden hun plaats.

De kaart was een gegeven en eenieder kon er zijn eigen interpretatie aan geven.

Een te vrijpostige Duitse soldaat die dacht niet op zijn beurt te hoeven wachten, kreeg bij het gaan zitten een rechtopstaande verticaal gedraaide zitting aangeboden. De onverwachte druk op zijn edele delen deed ook hem beseffen hoe kloten de oorlog was.

De landkaart en de draaistoelacties voelden voor Bennadje en de meeste van zijn klanten als balsem.*

Na de bevrijding werd het weer druk op straat, ook op de Elsenerstraat. De zaken floreerden. De vlag kon weer uit. Geen spertijd en razzia's meer.

Rijssen likte ook haar wonden. De Joodse begraafplaats achter de tuin op De Hagen, treurig symbool voor hen die daar ooit de eeuwige rust hadden moeten vinden, maar vermoord waren tijdens de Holocaust, lag erbij als een open wond. De rouw over de gevallen bij het neerstorten van een V1, het daarop volgende vergisbombardement en de brand op de Huttenwal drukten nog zwaar op de gemeenschap. De razzia's en executies zaten nog vers in het geheugen.

Ook Bennadje en Willemien hadden hun portie gekregen, al was de ramp die hen midden in de oorlog trof, niet het gevolg van oorlogsgeweld.

*zie ook het verhaal: "*Fiets gevorderd*"

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Mijn vader drukte bij het aanbrengen van de kerstversiering in 1943 een punaise in zijn duim. Dat werd fijt. Het eerste kootje van zijn rechterduim (de kappersduim) zweerde pijnlijk en langzaam weg. Zijn aangepaste scharen en andere gereedschap zijn daarvan nog stille getuigen, evenals het beeld in mijn hoofd van de duimstomp aan zijn rechterhand. Nog geen maand later, in januari 1944, ontsnapte mijn moeder ternauwernood aan de dood bij de geboorte van hun vijfde kind, mijn zus Annie.

De kraambedgeschiedenis van Gezina herhaalde zich niet. Maar mijn vader en moeder waren beiden op hetzelfde moment meer dan een half jaar uit de running. Er moesten 'voor' twee extra hulpen ingehuurd worden en 'achter' met vier peuters/kleuters, een baby en een moeilijk herstellende moeder, eveneens.

WMO of iets dergelijks bestond niet. Bennadje was voorzitter van het plaatselijke Witgele Kruis. Dat hielp wel wat, maar in dat oorlogsjaar ging alle spaargeld eraan. Binnenshuis en buiten kwam het aan op overleven.

Ik zat op de bewaarschool, had de razzia's meegemaakt en de sfeer van opkrabbelen en elk dubbeltje omkeren alvorens het uit te geven. Dat heeft ongetwijfeld meegespeeld in mijn keuze voor een beroep waarin je niet tegen de bierkaai op hoeft te sappelen en ook nog een verzekerde oude dag hebt.

Het droombeeld van Bennadje en Willemien ging kantelen.

De rijke, vette jaren waren voorbij. Die zouden ook nooit meer herleven, was hun gedachte. Hun stip aan de horizon was niet meer de zaak en het pand, maar de ontwikkeling van hun kinderen.

Bennadje ontwaakte definitief uit zijn aanvankelijke 'droom', toen ik als beoogd opvolger, hem de wens kenbaar maakte, graag naar de kweekschool te willen. Als getroffen door een lichtflits, een stroomstoot door zijn brein, drong het tot hem door: de meer dan 150 jaar oude zaak zou geen opvolger krijgen. Hij deed nog een vergeefse poging mij te verleiden met: "*Gaan we opnieuw bouwen en openen we meerdere vestigingen.*"

In datzelfde jaar 1956 kwam de Algemene Ouderdom Wet. Die droeg ertoe bij dat Bennadje van de Moarebeernd definitief overstag ging. Het vooruitzicht '*trekken van Drees*', hielp hem voor andere dromen te gaan.

Hij ging pal, vierkant achter mijn keuze staan. Ik was toen zestien jaar oud.

De opofferingen die Bennadje en Willemien van de Moarebeernd zich met hart en ziel getroostten om de dromen van hun kinderen werkelijkheid te laten worden, voelen ook nu nog als adembenemend: ze konden alle acht studeren.

Hun acht kinderen werden achtereenvolgens: boekhoudkundige/verpleegkundige, econoom/registeraccountant, pedagoog, kleuterleidster, röntgenologe, verpleegkundige, neerlandicus en orthopedagoge.

Bennadje zag nog veel van zijn nieuwe droom werkelijkheid worden. Hij overleed 21 juli 1972 op 69 jarige leeftijd, letterlijk over het lijden.

Mijn moeder, Miene van Bennadje van de Moarebeernd leefde daarna nog bijna dertig jaar. Van de opbrengst van het pand aan de Elsenerstraat liet ze aan de rand van Hollands Schwarzwald een huis bouwen. Miene kon verder leven als burgerdame met een autootje in de garage (DAF 33), zoals ze als dochter van keuterboer/klompenmaker Streefbaasjans (Averdijk) uit Enter altijd voor ogen had gehad. Ook die droom werd waargemaakt.

Najaar 2000 stierf ze in stijl na een drukke sociale dag, rustig, onverwacht en zonder lijden, bijna 89 jaar oud. Twee dochters had ze overleefd, haar vierde (1942*) en vijfde kind (*1944).

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Aan het einde van 'Van de eerste tot de laatste Moabeernd' mag duidelijk zijn, dat als ik oet de tied bin, geen nazaat nog die bijnaam zal dragen.

Doorkijkje naar het laatste huis van de Moarebeernds vanuit de Walstraat ca. 1950 met zicht op de tabakswinkel en portiek herenkapsalon; boven slaapkamerraam 'Kappertje van de Moarebeernd'

Geraadpleegd en met dank aan:

- Aldfaer versie 10.1
- Joop Voortman, Adviseur Ruimtelijke (Geo) informatie Gemeente Rijssen Holten
- Historische Centrum Overijssel
- Archief Gemeente Wierden
- Burgerlijke Stand Gemeente Wierden en Rijssen
- Erfgoed Rijssen Holten
- Rijssens Museum
- Anneke Koers, Rijssen, de kleine geschiedenis
- Rijssen vroeger en nu
- J.A.Eertink, Oude foto's van Rijssen
- Frans Tusveld, amateurgenealoog
- Genealogieonline

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Bijlage:

Kwartierstaat van Johannes Maria (Johan) Geuzendam

Generatie 1 (proband)

1 Johannes Maria (Johan) Geuzendam, geboren op 30-10-1940 in Rijssen.

Johannes:
trouwde, 26 jaar oud, op 18-07-1967 met **Theodora Maria (Thea) Veger**, 23 jaar oud. Theodora is geboren op 21-05-1944 in Enschede. Theodora is overleden op 03-04-1999 in Oldenzaal, 54 jaar oud.
trouwde 73 jaar oud, op 09-11-2012 met **Trinemarie Annette Paula (Marieke) Joosten** geboren 21-03-1947 in Zweelo

Generatie 2 (ouders)

Bernardus Gerhardus Geuzendam, geboren op 08-11-1902 in Rijssen.

Bernardus is overleden op 21-07-1972 in Rijssen, 69 jaar oud.
Hij trouwde met **Willemina (Willemien) Averdijk**, geboren op 10-11-1911 in Wierden (Enter). Willemina is overleden op 24-10-2000 in Rijssen 88 jaar oud, dochter van:

Jannes (Jans) Averdijk, geboren op 14-07-1878. Jannes is overleden op 17-01-1964 in Enter, 85jaar oud en **Fenneken Schrooten** overleden 29 september 1963 in Enter

Generatie 3 (grootouders)

Antonius (Antony) Geuzendam, geboren op 26-01-1861 in Rijssen. Antonius is overleden in 1932 in Rijssen, 70 of 71 jaar oud. Antonius is weduwnaar van **Gezina Kamphuis** (1866-1897), met wie hij trouwde (1) 29 jaar oud, op 18-10-1890 in Rijssen. Gezina is overleden 9-08-1897

Hij trouwde (2), 39jaar oud, op 26-10-1900 in Rijssen met de 34-jarige **Antonia Michael Filart**, geboren op 29-09-1866 in Heino. Antonia is overleden op 24-07-1942 in Rijssen, 75 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

Bernardus Geuzendam, geboren op 30-03-1830 in Rijssen. Bernardus is overleden op 05-05-1905 in Rijssen, 75 jaar oud.

Hij trouwde met

Hendrika Woolderink, geboren op 27-09-1832 in Wierden. Hendrika is overleden op 21-12-1904 in Rijssen, 72 jaar oud, dochter van:

Jannes Woolderink, geboren op 25-03-1798 in Rijssen (Rectum). overleden op 02-12-1856 in Rectum bij Rijssen, 58 jaar oud.

Hij trouwde, 27 jaar oud, op 12-01-1826 in Rijssen met de 23-jarige **Maria Tijhuis**, geboren op 04-03-1802 in Rijssen. Maria is overleden op 25-02-1837 in Rectum bij Rijssen, 34 jaar oud.

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,

Generatie 5 (betovergrootouders)

Antonius Geuzendam, geboren op 26-05-1806 in Rijssen. Antonius is overleden op 13-04-1849 in Rijssen, 42 jaar oud.

Hij trouwde, 23 jaar oud, op 19-06-1829 in Rijssen met de 27-jarige **Hendrica Weusthuis**, geboren op 10-01-1802 in Rijssen. Hendrica is overleden op 14-12-1892 in Rijssen, 90 jaar oud dochter van:

Bernardus Weusthuis en Catharina Mensink

Generatie 6 (oudouders)

Bernardus Geusendam, geboren op 26-03-1769 in Rijssen. Bernardus is overleden op 31-12-1846 in Rijssen, 77 jaar oud.

Hij trouwde, 34 jaar oud, 13-05-1803 in Rijssen met de 29-jarige **Hendrica Vagevuur**.

Generatie 7 (oudgrootouders)

Hendrikus (Hendrik) Geuzendam geboren 07-12-1722 in Rijssen. Hendrikus is overleden in 1794, 71 of 72 jaar oud.

Hij trouwde met **Euphemia (Fenneken) Hanstede** geboren 21-12-1728 in Rijssen. Euphemia is overleden op 25-03-1810 in Rijssen, 81 jaar oud.

Generatie 8 (oudovergrootouders)

Arnoldus ten Geusendam geboren omstreeks 1700 en getrouwd met **Henrica Cremers**
Henrica is overleden vóór 1748

Generatie 9 (oudbetovergrootouder)

Jan Geusendam geboren in 1675

Gegenereerd met Aldfaer-versie 10.1

Johan Geuzendam/ Kappertje van de Moarebeernd,